

Fortumin edustaja Timo Karttinen esitti kirjoituksessaan (HS 31.1.) yhtiönsä asioissa väitteitä, jotka kaipaavat kommenttia.

Kun "pohjoismaisten kilpailuviranomaisten selvityksen mukaan Suomessa tuotanto ei ole keskittyneempää kuin muissa pohjoismaissa", se on puolittuus. Koko totuus on se, että tuotanto on poikkeuksellisen keskittyntä suurten tuottajien käsiin niin Norjassa, Ruotsissa kuin Suomessakin.

Kun "voimantuotannon yhteisomistusta pidetään EU:ssa hyvänä mallina", pitää kysyä, kuka pitää; eiväthän energia-asiat edes kuulu EU:n toimivaltaan. Mitä tulee Nord Pool-tukkusähköpörssiin, sen marginaalihinnoittelu on - niin kun toimittaja Arola aivan oikein toteaa - aivan ainutlaatuinen voittoautomaatti vesivoiman ja ydinvoiman tuottajille. Kun tukkusähkön hinta on riippumaton tuotantokustannuksista, niille maksetaan halvalla tuotetusta sähköstä kalleimmalla tuotetun sähkön hinnan mukaan. On väärin verrata hinnoittelua öljyyn tai paperiin, joita voidaan varastoida toisin kuin sähköä.

Marginaalihinnoittelun huonot puolet tulevat esille päästökaupassa.

Ihmetystä herätti aikoinaan Fortumin miesten lobbaus päästökaupan puolesta (muun teollisuuden esittäessä kriittisiä huomioita). Syy selvisi, kun nähtiin, että halpasähkön päästövapaa tuotanto vesi- ja ydinvoimalla marginaalihinnoiteltiin tukkupörssissä alan yhtiöiden hyväksi: ne saavat sähkön hinnassa korvauksen myös päästöoikeuksista, joita ei tarvita sähkön tuottamiseen.

Päästöoikeuksien huutokauppaaminen, mitä Karttinen ehdottaa, saattaisi edelleenkin nostaa tukkusähkön markkinahintaa - ja lisätä Statkraftin, Vattenfallin ja Fortumin ansiottomia voittoja. Verotus olisi mielestäni tehokkaampi tapa vähentää päästöjä. Tuotto voitaisiin silloin käyttää uusiin investointeihin päästövapaaseen teknologiaan sen sijaan että se nyt ohjautuu osinkoina yksityisomistajille.

Toimittaja Arolan ansiokkaasta analyysistä puuttui yksi ongelma, jonka suhteen Suomi poikkeaa muista pohjoismaista: meillä Fortum on puoliksi privatisoitu.

Yksityistäminen pantiin toimeen vajaat kymmenen vuotta sitten, kun kahdessa erässä noin 30 prosenttia Nesteen ja Imatran Voiman yhteen liitetystä osakekannasta myytiin pääosin ulkomaisille sijoittajille 867 miljoonalla eurolla.

Tänä päivänä nämä samat vieraiden eläke- ja sijoitusyhtiöiden omistamat osakkeet (mukaan luettuna osuus uudesta Neste Oilista) ovat nousseet pörssiarvoltaan lähes 7 000 miljoonaan euroon ja jaetaan niille viime vuodelta Fortumista osinkoa yli 300 miljoonaa ynnä Neste Oilin osingot päälle.

Kyseessä on valtion omaisuuden luovuttamisen muodossa suurin piirtein yhtä suuri tulonsiirto (ulkomaisille) yksityisomistajille kuin oli valtion maksama pankkituki 1990-luvun alkuvuosina ja

paljon suurempi summa kuin oli Soneran huutokaupassa maksama hinta tyhjästä Saksan ilmatilasta. Päästöoikeuksien huutokauppaamisvaatimus tuo mieleen radiotaajuuksien oston ongelmat.

Valtion menetyksiä täydentää - surullisen kuuluisien optioiden ohella - vielä Fortumin voitonjako siinä muodossa, että yhtiö saa ostaa omia osakkeitaan 1 000 miljoonalla eurolla. Se on sähkön kuluttajilta perittyä ja suurelta osin tukkusähkön marginaalihinnotteluun perustuvaa ansiotonta voittoa. Omien osakkeiden oston muodossa tapahtuvasta voitonjaosta ei pääse osalliseksi valtio, joka ei voi myydä osakkeitaan, koska silloin omistus alenisi alle tärkeänä pidetyn 50 prosentin rajan.

Minä kannatan Fortumin palauttamista takaisin valtion omistukseen tai ainakin sen pilkkomista selvitysmies Purasjoen ehdottamalla tavalla.

Kun Karttinen muistuttaa, että Suomessa sähkö on EU:n mittapuun mukaan halpaa, yhtiöt haluavat nostaa sen hinnan "eurooppalaiselle tasolle". Se tapahtuu harmonisoimalla EU:n tukkusähkömarkkinat siihen tapaan kuin toimii alueellinen Nord Pool pohjoismaissa; että koko EU:n alueella tuotanto myydään tukkusähköpörsseissä ja marginaalihinnoitellaan. Se on keinottelun maailma peruspalveluun, joka julkisen vallan pitäisi turvata. Keinottelua kuvaa Karttisen tieto siitä, että virtuaalisia sähköjohdannaisia myydään Nord Poolissa viisinkertainen määrä oikeaan sähkөөn verrattuna.

"Eurooppalaiset sähkömarkkinat" pitävät sisällään sen, että suomalainen halpasähkö myydään kalliin sähkön maihin, ja sen seurauksena sähkön hinta Suomessa nousee.

Esko Seppänen
Euroopan parlamentin jäsen